

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

"ПРАВО"

(для бакалаврів)

Київ – 2019

Підготовлено доктором юридичних наук, професором кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін О.Х. Юлдашевим

Затверджено на засіданні кафедри господарського та трудового права (протокол № 7 від 26.02.18)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового Інституту права (протокол № 2 від 28.02.18)

Юлдашев О.Х. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Право ” (для бакалаврів). – К.: “Вид. дім “Персонал”, 2019. – 35 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни «Право», перелік тем для самостійного вивчення та завдання до них, а також список літератури.

© О. Х. Юлдашев, 2019
© ПрАТ «ВНЗ» МАУП, 2019
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2019

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів (СРС) є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентами знань та їх реалізації в час, вільний від обов'язкових аудиторних занять.

Мета СРС з дисципліни „Право” – підготовка юристів до вільного орієнтування в нормах правового регулювання та імплементації законодавства, а також застосування його на практиці.

Завдання СРС – засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Зміст СРС з дисципліни „Право ” визначається навчальною програмою цієї дисципліни та забезпечується навчально-методичними матеріалами для практичних (семінарських) занять, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектами лекцій, підручниками та навчальними посібниками з дисципліни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

"ПРАВО"

№ п/п	<i>Назва змістового модуля і теми</i>
	Змістовий модуль I. Загальні положення про право та права людини 1 Походження права. Поняття, ознаки та сутність права 2 Права людини. Класифікація прав людини та громадянина 3 Природні права людини. Їх національний та міжнародний захист 4 Соціально-політичні права громадянина 5 Економічні права. Право на гідний рівень життя 6 Права другого покоління як комплекс соціально-економічних прав 7 Права третього покоління (колективні права) 8 Права четвертого покоління (права людства) Змістовий модуль II. Захист та охорона прав людини та громадянина з боку окремих галузей права України 9 Захист цивільних прав людини та громадянина 10 Адміністративно-правовий захист прав людини та громадянина 11 Кримінально -правовий захист прав людини та громадянина 12 Захист трудових прав людини 13 Сімейне законодавство України Змістовий модуль III. Міжнародно-правовий захист та охорона прав людини 14 Захист прав і свобод людини і громадянина Європейським судом з прав людини 15 Захист прав і свобод людини і громадянина в Гаазькому суді

Змістовий модуль IV. Права та обов'язки студента	
16	Право на освіту
17	Право студентів на одержання якісної освіти та обов'язки щодо додержання правил внутрішнього розпорядку, не порушувати дисципліну під час занять
18	Право студентів на участь в управлінні навчальним процесом
Разом годин: 270	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

З ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Загальні положення про право та права людини

Тема 1. Походження права. Поняття, ознаки та сутність права

1. Походження права.
2. Поняття, ознаки та сутність права.
3. Принципи права. Функції права.
4. Поняття та види соціальних норм.
5. Поняття, ознаки та види норм права.

Питання для самоконтролю

1. Структура норми права.
2. Поняття та види форм (джерел) права.
3. Правотворчість: поняття, ознаки, принципи, види та стадії.
4. Поняття, основні риси і структура системи права.

Теми рефератів

1. Система законодавства, різновиди її структури та співвідношення із системою права.
2. Систематизація законодавства та інших нормативно-правових актів.

Тестові завдання

1. Ознаки держави – це сукупність наступних явищ:

- a) територія, народ, публічна організована влада, право, система збирання коштів;

- б) символіка, громадянство, територія, правова система;
- в) народ, територія, символіка, податки;
- г) влада, територія, громадянство, правова система.

2. До зовнішніх функцій держави не належить:

- а) гарантування національної безпеки;
- б) охорона правопорядку;
- в) міжнародне співробітництво;
- г) інтеграція до світової спільноти.

3. Елемент форми держави, що відображає спосіб організації верховної державної влади, має назву:

- а) форми державного правління;
- б) форми державного устрою;
- в) форми державної структури;
- г) форми політичного режиму.

4. Норма права – це:

а) загальнообов'язкове, формально визначене, встановлене або офіційно визнане державою і забезпечене її примусовою силою правило поведінки;

б) правило поведінки, що склалося у суспільстві і відбиває уявлення людей про честь і гідність, добро та зло, про справедливість, кривду, що охороняється силою суспільної думки;

в) правило поведінки, що склалося у суспільстві в результаті багаторазового повторення, дотримується в силу звички;

г) правило поведінки, що встановлюється громадськими організаціями й охороняється за допомогою заходів суспільного впливу, передбачених статутом громадської організації.

5. Що з перерахованого входить до системи права:

- а) правові відносини;
- б) інститут права;
- в) правопорушення;
- г) підзаконний нормативний акт.

6. Що з перерахованих галузей є зайвим:

- а) адміністративне процесуальне право;
- б) цивільне процесуальне право;
- в) сімейне процесуальне право;
- г) кримінальне процесуальне право.

7. Основною формою (джерелом) права України є:

- а) правовий звичай;
- б) нормативно-правовий акт;
- в) нормативний договір;
- г) юридичний прецедент.

8. Реалізація права – це:

- а) тільки виконання приписів правових норм;
- б) правомірна поведінка людей;

- в) втілення приписів правових норм у правомірній поведінці людей;
- г) фактична поведінка суб'єктів права.

9. Зміст правовідносин – це:

- а) взаємні юридичні права та обов'язки;
- б) сукупність суб'єктивних прав і обов'язків;
- в) безпосередні дії суб'єктів правовідносин;
- г) права та обов'язки учасників правовідносин та їх реалізація.

10. Соціальна держава – це:

- а) держава, в якій домінує державна власність на засоби виробництва;
- б) держава, в якій кожен зобов'язаний працювати на користь суспільства;
- в) держава, в якій влада належить трудящим;
- г) держава, в якій існує ефективна система соціального забезпечення, підтримуються малозабезпечені верстви населення.

Література [7; 9 ;13; 14]

Тема 2. Права людини. Класифікація прав людини та громадянина

1. Місце теорії прав людини у системі юридичних наук; значення та актуальність теорії прав людини.
2. Основні теоретико-правові підходи до розуміння прав людини.
3. Переваги та недоліки природно-правового і позитивістського підходів у механізмі реалізації прав людини.
4. Права людини і цивілізація.
5. Права людини і проблема культурного релятивізму.

6. Поняття та характеристика прав людини. Поняття та характеристика прав громадянина.

7. Генезис прав людини (епоха Античності, Середньовіччя та Нового часу; характеристика розвитку інституту прав людини у сучасний період)

8. Співвідношення категорій “права” та “свободи” людини і громадянина, їх взаємозв’язок із категорією обов’язків.

9. Підстави розрізнення прав людини та прав громадянина і відповідних статусів у позитивному праві.

Питання для самоконтролю

1. Яка є класифікація прав людини (позитивні і негативні права; класифікація за сферами життєдіяльності); фундаментальні (основні) та нефундаментальні (додаткові) права особи, їх взаємозв’язок та відмінність?

2. Права першого покоління. Права другого покоління.

3. Права третього покоління.

4. Поняття та структура правового статусу людини і громадянина.

5. Види правових статусів.

6. Позитивні (юридичні) права особи як елемент правового статусу.

Теми рефератів

1. Підстави обмежень прав та свобод особи.

2. Обмеження прав та свобод особи за національним законодавством.

3. Права та свободи людини та громадянина в умовах надзвичайного та воєнного стану.

Література [7; 9 ;13; 14]

Тема 3. Природні права людини. Їх національний та міжнародний захист

1. Поняття та види природних прав людини.

2. Розрізнення статусу людини і громадянина за міжнародним правом та національним законодавством

3. Соціально-правовий механізм забезпечення прав людини в Україні.

4. Органи державної влади України в механізмі забезпечення основних прав та свобод людини і громадянина.
5. Судовий захист прав особи в механізмі забезпечення її основних прав.
6. Юридико-технічні недоліки вітчизняного законодавства про права людини і громадянина.
7. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини.
8. Поява і розвиток сучасної системи міжнародного захисту прав людини.

Питання для самоконтролю

1. Загальна декларація про права людини.
2. Пакт про економічні, соціальні та культурні права.
3. Пакт про громадянські і політичні права. Комітет ООН з прав людини, повноваження, організація діяльності.
4. Завдання та принципи міжнародного захисту прав людини.

Теми рефератів

1. Механізм захисту прав людини в рамках ООН: загальна характеристика.
2. Органи ООН, що сприяють захисту прав людини. Комісія ООН з прав людини: компетенція, організація діяльності.

Література [7; 9 ;13; 14]

Тема 4. Соціально-політичні права громадянина

1. Значення особистих (громадянських) прав і свобод громадян України на сучасному етапі, їх конституційне закріплення.
2. Конституційні положення про недоторканність особи, житла.
3. Право громадян на судовий захист від посягань на честь і гідність, життя і здоров'я, особисту свободу, оскарження дій службових осіб, державних органів і громадських організацій, свободу віросповідання.
4. Свобода пересування і право на вільний вибір місця проживання.
5. Право на доступ до інформації.

Питання для самоконтролю

1. Свобода слова і друку.

2. Значення основних політичних прав і свобод громадян для розвитку демократії у нашій країні, їх закріплення в чинній Конституції України і поточному конституційному законодавстві.

3. Право громадян брати участь в управлінні державними і громадськими справами, в обговоренні й прийнятті законів та рішень загальнодержавного й місцевого значення, обирати і бути обраними, брати участь у референдумах, право на свободу зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, пікетів, маршів.

Теми рефератів

1. Конституційні положення про недоторканність особи, житла.
2. Право громадян України на об'єднання в політичні партії, громадські організації.

Література [7; 9 ;13; 14]

Тема 5. Економічні права. Право на гідний рівень життя

1. Економічні права та свободи людини і громадянина: поняття та особливості конституційно-правового закріплення у національному законодавстві.

2. Конституційно-правові засади права на приватну власність.

3. Підстави і порядок примусового відчуження об'єктів права приватної власності.

4. Способи захисту права на приватну власність.

5. Право на підприємницьку діяльність: особливості конституційно-правової регламентації.

Питання для самоконтролю

1. Коло осіб стосовно яких підприємницька діяльність обмежується законом.

2. Гарантії здійснення підприємницької діяльності.

3. Антимонопольна політика держави.

Теми рефератів

1. Права громадян як споживачів (Закон України “Про захист прав споживачів”).
2. Конституційно-правовий зміст права на користування об’єктами державної та комунальної власності.

Тема 6. Права другого покоління як комплекс соціально-економічних прав

1. Поняття прав другого покоління.
2. Основні види соціально-економічних прав, які закріплені в документах ООН.

Питання для самоконтролю

1. Загальна декларація про права людини.
2. Пакт про економічні, соціальні та культурні права.
3. Пакт про громадянські і політичні права.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика прав другого покоління.
2. Соціально-економічні права: загальна характеристика

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 7. Права третього покоління (колективні права)

1. Поняття прав третього покоління.
2. Принцип територіальної цілісності держав.
3. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів.
4. Право на протест.

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика прав третього покоління.
2. Право на миролюбну та суверенну державу.
3. Незалежна політика держава: поняття та види.
4. Принцип самовизначення та територіальної цілісності держави як запорука дотримання прав людини і громадянина.

Теми рефератів

1. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів.
2. Право на протест

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 8. Права четвертого покоління (права людства)

1. Сутність генезису четвертого покоління прав.
2. Гарантія реалізації основних прав четвертого покоління прав і свобод людини.
3. Право на евтаназію та клонування.

Питання для самоконтролю

1. Структура прав четвертого покоління.
2. Право на аборти, штучне запліднення, віртуальну реальність.
3. Право на загальне благо, мир, екологічні, інформаційні права, право на ядерну безпеку, на припинення агресії з боку тоталітарних держав.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика прав четвертого покоління.
2. Право на загальне благо та мир.
3. Загальна характеристика екологічних прав людини та громадянина.

Література [7; 9 ;13; 14]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Захист та охорона прав людини та громадянина з боку окремих галузей права України

Тема 9. Захист цивільних прав людини та громадянина

1. Загальна характеристика цивільного законодавства України.
2. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
3. Предмет цивільно-правового регулювання.
4. Суб'єкти цивільних правовідносин.

5. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин.
6. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності і цивільної дієздатності громадян.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і види юридичних осіб як суб'єктів правовідносин.
2. Поняття правочину.
3. Представництво та його види. Довіреність.
4. Поняття, значення і види строків позовної давності.
5. Поняття права власності за законодавством України.
6. Поняття права приватної власності за законодавством України.
7. Поняття цивільного договору.

Теми рефератів

1. Договір купівлі-продажу, його види.
2. Договір майнового найму (оренди) та його види.
3. Поняття, підстави та форми цивільно-правової відповідальності.
4. Цивільно- правова відповідальність неповнолітніх.
5. Спадкування за цивільним законодавством.

Тестові завдання

1. Які суспільні відносини регулюються цивільним правом:

- а) майнові відносини та особисті немайнові відносини;
- б) трудові відносини;
- в) відносини у сфері державного управління.

2. Нормами цивільного права не регулюється:

- а) передача майна у власність;
- б) передача грошей;
- в) авторство;

- г) матеріальна відповідальність працівника;
- д) відшкодування моральної шкоди.

3. Цивільна дієздатність особи залежить від:

- а) громадянства;
- б) віку;
- в) майнового стану;
- г) отримання освіти.

4. Правоздатність – це:

- а) можливість суб'єкта самостійно здійснювати свої юридичні права та обов'язки;
- б) можливість суб'єкта мати юридичні права та обов'язки;
- в) суспільні відносини, врегульовані нормами права;
- г) діяльність щодо створення нормативно-правових актів.

5. Об'єктами цивільно-правових відносин є:

- а) фізичні особи;
- б) речі;
- в) бюджетні кошти.

6. Який із наведених суб'єктів може виступати суб'єктом права власності?

- а) фізичні особи;
- б) юридичні особи;

в) держава;

г) народ України;

д) усі наведені особи можуть виступати суб'єктами права власності.

7. До спадкоємців першої черги за законом належать:

а) дід та баба померлого;

б) двоюрідні брати та сестри померлого;

в) діти, чоловік (дружина) та батьки померлого;

г) тітка та дядько померлого;

д) рідні брати та сестри померлого.

8. Юридичними особами визнають:

а) організації, створені і зареєстровані у встановленому законом порядку;

б) осіб, які є членами громадських організацій.

в) осіб, які мають юридичну освіту;

г) осіб, які можуть відповідно до закону бути власниками.

9. Повна цивільна дієздатність може бути до досягнення особою 18 років у випадках:

а) народження дитини;

б) укладення угоди;

в) виїзду за кордон;

г) отримання вищої освіти.

10. Дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків називається:

- а) правовідносинами;
- б) правочином;
- в) правопорядком;
- г) дорученням.

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 10. Адміністративно-правовий захист прав людини та громадянина

1. Сучасне визначення предмета адміністративного права.
2. Місце адміністративного права у галузевій класифікації правової системи.
3. Методи субординації, координації та реординації в публічному адмініструванні.
4. Сучасна трансформація методу адміністративного права (імперативний та диспозитивний метод правового регулювання).
5. Принципи адміністративного права. Система адміністративного права.
6. Адміністративне право як юридична наука і навчальна дисципліна.
7. Джерела адміністративного права.
8. Публічна служба.
9. Поняття державної служби і державного службовця.

Питання для самоконтролю

1. Поняття посади і посадової особи.
2. Проходження державної служби.
3. Класифікація посад державних службовців.
4. Ранги державних службовців.
5. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців.
6. Управління державною службою.

7. Права та обов'язки державних службовців.
8. Види і характеристика обмежень щодо державних службовців.
9. Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.

Теми рефератів

1. Поняття та особливості альтернативної (невійськової) служби.
2. Складові елементи інституту державної служби.
3. Проходження державної служби: загальне поняття.
4. Стадії проходження державної служби.
5. Соціальний захист державних службовців.
6. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.

Тестові завдання

1. Адміністративне право регулює відносини:

- а) екологічні;
- б) фінансові;
- в) управлінські;
- г) сімейні;
- д) трудові.

2. Норма права, яка передбачає відповідальність за дрібне хуліганство, є:

- а) заборонною;
- б) зобов'язуваною;
- в) уповноваженою;
- г) рекомендаційною;
- д) пропозиційною.

3. Адміністративна дієздатність громадян виникає після досягнення:

- а) 15 років;
- б) 16 років;

- в) 18 років;
- г) 21 року;
- д) 25 років.

4. Які з перерахованих державних органів є органом виконавчої влади?

- а) Прокуратура області;
- б) Вищий арбітражний суд України;
- в) Міністерство освіти і науки України;
- г) Інститут законодавства Верховної Ради України;
- д) районний суд.

5. Хто з перерахованих осіб не є державним службовцем?

- а) прокурор міста;
- б) районний суддя;
- в) начальник обласного управління юстиції;
- г) дільничний інспектор міліції;
- д) адвокат.

6. Яка з наведених стадій порушує послідовність процедури прийняття та реалізації актів державного управління?

- а) збір інформації, визначення мети акта;
- б) розроблення проекту акта;
- в) прийняття акта;
- г) узгодження акта із зацікавленими органами;
- д) виконання акта.

7. Який із наведених заходів є адміністративно-запобіжним?

- а) попередження;

- б) адміністративне затримання;
- в) адміністративний арешт;
- г) перевірка документів;
- д) вимога припинити правопорушення.

8. Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли віку:

- а) 12 років;
- б) за окремі правопорушення — 14 років;
- в) 15 років;
- г) 16 років;
- д) 18 років.

9. Яке із наведених адміністративних стягнень може застосовуватися і як основне, і як додаткове?

- а) попередження;
- б) штраф;
- в) оплатне вилучення предмета;
- г) виправні роботи;
- д) позбавлення спеціального права.

10. Хто може призначити адміністративний арешт?

- а) адміністративна комісія;
- б) виконком сільської або селищної ради;
- в) районний (міський) суд (суддя);
- г) начальник органу внутрішніх справ;
- д) прокурор району.

Тема 11. Кримінально-правовий захист прав людини та громадянина

1. Поняття і система кримінального законодавства.
2. Поняття, ознаки, види і склад злочину.
3. Обставини, які виключають злочинність діяння.
4. Стадії вчинення злочину.
5. Співучасть у вчиненні злочину.
6. Поняття, мета та підстави кримінальної відповідальності.
7. Види покарань за Кримінальним кодексом України.

Питання для самоконтролю

1. Поняття осудності, обмеженої осудності та неосудності.
2. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.
3. Поняття і система кримінально-процесуального законодавства.
4. Порядок проведення досудового слідства.

Теми рефератів

1. Учасники кримінального процесу: слідчий, слідчий суддя, прокурор, захисник, підозрюваний, обвинувачений, підсудний, свідок, експерт, спеціаліст.
2. Слідчі та негласні слідчі дії.

Тестові завдання

1. Ким приймається кримінальний закон:

- а) Верховною Радою України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Президентом України;
- в) Міністерством юстиції України.

2. Не є ознакою злочину:

- а) винність;
- б) караність;
- в) доказанність;
- г) протиправність діяння;
- д) суспільна небезпечність.

3. Підставою кримінальної відповідальності є:

- а) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК;
- б) досягнення віку кримінальної відповідальності;
- в) наявність кримінальних правовідносин.

4. Елементами складу злочину є:

- а) об'єкт;
- б) формальна сторона;
- в) суб'єктивна сторона;
- г) матеріальна сторона;
- д) об'єктивна сторона;
- е) суб'єкт.

5. Мета покарання:

- а) навчання засудженого;
- б) кара;

- в) запобігання вчинення нових злочинів засудженим;
- г) виправлення засудженого;
- д) приниження гідності засудженого;
- е) завдання фізичного страждання засудженому.

6. Яке покарання не належить до основного:

- а) позбавлення волі;
- б) конфіскація майна;
- в) громадські роботи;
- г) довічне позбавлення волі.

7. Суб'єктивна сторона злочинів у сфері господарської діяльності виявляється в формі:

- а) умислу чи необережності;
- б) умислу;
- в) необережності.

8. Службовою особою є:

а) представник влади – особа, яка постійно або тимчасово перебуває на службі в органах державної влади або управління чи місцевого самоврядування і здійснює функції зазначених органів;

б) особи, які обіймають на підприємствах, в установах чи організаціях, незалежно від форм власності, службові посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків;

- в) особи, які виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки за спеціальним повноваженням;
- г) усі перераховані вище особи.

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 12. Захист трудових прав людини

1. Система трудового законодавства.
2. Правове регулювання трудового договору.
3. Робочий час і час відпочинку.
4. Правове регулювання оплати праці та трудової дисципліни.
5. Матеріальна відповідальність.

Питання для самоконтролю

1. Поняття трудового права України.
2. Система трудового законодавства.
3. Поняття та види трудового договору.
4. Поняття робочого часу і часу відпочинку.
5. Поняття та види відпусток.
6. Поняття та види оплати праці.

Теми рефератів

1. Правове регулювання охорони праці.
2. Індивідуальні та колективні трудові спори

Тестові завдання

1. Предметом трудового права є:

- а) будь-які відносини, пов'язані з працею;
- б) тільки індивідуальні трудові відносини;

в) трудові та інші відносини, тісно пов'язані з трудовими відносинами.

2. Система трудового права і система трудового законодавства - це поняття:

а) тотожні;

б) несумісні один з одним;

в) їх існування об'єктивно зумовлене умовами розвитку суспільних відносин.

3. Трудові правовідносини виникають з моменту, коли:

а) працівник уклав з власником трудовий договір;

б) працівник приступив до виконання своєї трудової функції;

в) працівник уклав з власником трудовий договір і приступив до виконання своєї трудової функції.

4. Трудова правоздатність і дієздатність настають у:

а) 16 років;

б) 18 років;

в) 14 років.

5. Щоб бути суб'єктом трудових правовідносин, організації:

а) обов'язково повинні мати статус юридичної особи;

б) не обов'язково повинні мати статус юридичної особи.

6. Основними критеріями визначення в особи здатності до праці є:

а) вік та стан здоров'я;

- б) освіта;
- в) кваліфікація;
- г) праводієздатність.

7. Трудові відносини містять у собі моменти:

- а) об'єктивної волі;
- б) суб'єктивної волі;
- в) об'єктивної волі і суб'єктивної волі.

8. Державна служба зайнятості є суб'єктом трудового права:

- а) так;
- б) ні;
- в) в окремих випадках, передбачених законодавством.

9. Колективний договір – це локальний нормативно-правовий акт, спрямований на:

- а) урегулювання трудових конфліктів;
- б) усунення розбіжностей між власником чи уповноваженим ним органом і профспілковою організацією;
- в) урегулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин між найманими працівниками і роботодавцем.

10. Укладенню колективного договору передують:

- а) ініціатива власника;
- б) ініціатива працівників;

- в) ініціатива профспілкового органу;
- г) колективні переговори.

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 13. Сімейне законодавство України

1. Сімейне право як галузь права: предмет, метод та принципи.
2. Укладення та припинення шлюбу.
3. Права та обов'язки подружжя.
4. Права та обов'язки батьків і дітей.

Питання для самоконтролю

1. Система сімейного законодавства України.
2. Поняття шлюбу.
3. Укладення шлюбу.
4. Розірвання шлюбу в органах РАЦС.
5. Розірвання шлюбу в судовому порядку.
6. Правові наслідки недійсності шлюбу.

Теми рефератів

1. Позбавлення батьківських прав.
2. Усиновлення: порядок та правові наслідки.
3. Опіка та піклування.
4. Патронат над дітьми.

Тестові завдання

1. Один із подружжя є професійним програмістом. Під час шлюбу на загальні кошти подружжя придбаває комп'ютер. Визначте, у чий власності перебуває цей комп'ютер:

- а) у спільній сумісній власності;

- б) у загальній пайовій власності;
- в) особистій власності чоловіка-програміста.

2. Яке майно належить до спільної сумісної власності подружжя?

- а) успадковане одним із подружжя під час шлюбу;
- б) речі індивідуального користування кожного із подружжя;
- в) речі загального користування, придбані на зарплату одного із подружжя;
- г) речі, подаровані кожному із подружжя під час шлюбу.

3. Кому повинні бути присуджені весільні подарунки?

- а) тому, кому їх подарували;
- б) розділені порівну як спільне майно подружжя;
- в) розділені з урахуванням того, хто подарував (батьки, друзі нареченого або нареченої);
- г) розділені як спільне майно подружжя, але з урахуванням призначення речей.

4. Які договори не регулюються сімейним правом?

- а) шлюбні;
- б) дарування між подружжями;
- в) про сплату аліментів на дітей;
- г) про сплату аліментів на користь подружжя;
- д) угода про розподіл майна між подружжями.

5. Шлюбний договір може бути укладений:

- а) тільки після укладання шлюбу;
- б) як до укладання, так і після укладання шлюбу;
- в) тільки до укладання шлюбу;
- г) тільки в момент реєстрації шлюбу.

6. Які з перерахованих умов можуть бути погоджені в шлюбному договорі?

- а) про відповідальність подружжя за боргами;
- б) про право подружжя на судовий захист;
- в) про особисті немайнові права подружжя;
- г) про розмір утримання на одного з подружжя;
- д) про розмір утримання на дитину.

7. Шлюбний договір діє:

- а) без обмеження строку;
- б) до обмеження дієздатності одного з подружжя;
- в) 15 років від дня реєстрації шлюбу;
- г) немає правильної відповіді.

8. Чи несе батько відповідальність за шкоду, заподіяну його неповнолітньою дитиною, якщо батько й дитина проживають роздільно:

- а) ні, тому що батько внаслідок роздільного проживання не може виховувати дитину;
- б) так, за винятком випадку, коли батько позбавлений батьківських прав;

в) так, в усіх без винятку випадках.

9. При яких обставинах чоловік не має права без згоди дружини порушувати справу про розірвання шлюбу:

а) подружжя не мало загальних неповнолітніх дітей;

б) дружина перебуває в іншому місті, у відрядженні;

в) під час вагітності дружини;

г) не минуло 6 місяців після народження загальної дитини.

10. Перешкодою до укладання шлюбу НЕ є:

а) шлюб між особами, з яких хоча б одна визнана судом недієздатною унаслідок психічного розладу;

б) засудження одного з осіб до позбавлення волі на строк понад три роки;

в) шлюб між усиновлювачами і усиновленими, якщо усиновлення було раніше скасоване;

г) шлюб між особами, з яких хоча б одна вже перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі.

Література [7; 9; 13; 14]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Міжнародно-правовий захист та охорона прав людини

Тема 14. Захист прав і свобод людини і громадянина Європейським судом з прав людини

1. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод.
2. Роль Європейського Суду в її реалізації.
3. Реформа Європейського суду 1998 р.

4. Компетенція, організація та процедура діяльності Європейського суду.

Питання для самоконтролю

1. Порядок звернення фізичних осіб до Європейського суду.
2. Умови прийнятності справи. Роль Комітету Міністрів у діяльності Суду.
3. Вплив правосуддя Європейського суду на вітчизняне судочинство.

Теми рефератів

1. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод.
2. Компетенція, організація та процедура діяльності Європейського суду.

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 15 . Захист прав і свобод людини і громадянина в Гаазькому суді

1. Компетенція, організація та процедура діяльності Гаазького суду.
2. Порядок звернення фізичних осіб до Гаазького суду.
3. Умови прийнятності справи.

Питання для самоконтролю

1. Компетенція, організація та процедура діяльності Гаазького суду.
2. Порядок звернення фізичних осіб до Гаазького суду.
3. Умови прийнятності справи.

Література [7; 9;13; 14]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Права та обов'язки студента

Тема 16. Право на освіту

1. Історичний розвиток права на освіту.
2. Право на освіту в системі прав людини.

3. Ознаки та складові права на освіту.

4. Гарантії права на освіту.

Питання для самоконтролю

1. Історичні етапи розвитку права на освіту.
2. Поняття права на освіту.
3. Основні ознаки та складові права на освіту

Теми рефератів

1. Розвиток права на освіту в СРСР.
2. Гарантії права на освіту як запорука додержання норм Конституції України.

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 17. Право студентів на одержання якісної освіти та обов'язки щодо додержання правил внутрішнього розпорядку, не порушувати дисципліну під час занять

1. Поняття права на одержання освіти.
2. Конституційне закріплення права на якість освіти.
3. Права та обов'язки студентів під час навчального процесу.
4. Додержання правил внутрішнього розпорядку як запорука права студентів на непорушність дисципліни під час навчального процесу.

Питання для самоконтролю

1. Поняття права на одержання освіти.
2. Конституційне закріплення права на якість освіти.
3. Права та обов'язки студентів під час навчального процесу.

Теми рефератів

Додержання правил внутрішнього розпорядку як запорука права студентів на непорушність дисципліни під час навчального процесу.

Література [7; 9; 13; 14]

Тема 18. Право студентів на участь в управлінні навчальним процесом

1. Поняття права студентів на участь в управлінні навчальним процесом.
2. Основні види участі студентів в управлінні навчальним процесом.
3. Органи студентського самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика прав студентів в управлінні навчальним процесом.
2. Види участі студентів в управлінні навчальним процесом.
3. Органи студентського самоврядування: поняття та види.

Література [7; 9; 13; 14]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 26 червня 1996 р. (зі змін. та допов. станом від 02.06.2016 р. № 1401-VIII).
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.03.2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11.
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
6. Кримінально-процесуальний кодекс України від 30.04.2012 р.; Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відом. Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Дод. до № 51. - Ст.1122 (ст. 265).

ДОДАТКОВА

7. Адміністративне право України: підручник / [за ред. Т.О. Коломоєць]. — К.: Істина, 2009. — 475 с.
8. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / [за ред. М. І. Мельника, В.А. Клименка]. — К.: Атіка, 2008. — 375 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / [за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація]. — К. : Юрінком Інтер, 2007. — 496 с.
10. Курило М.П. Комерційне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Курило, В. М. Завальний, М. В. Завальний ; Сум. нац. аграр. ун-т. - Суми : Університет. кн., 2011. - 238 с.
11. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / Кухарев О. Є. - К. : "Правова єдність", всеукр. асоц. видавців, 2011. - 221 с.
12. Трудове право України: Академічний курс: підручник / за ред. П.Д. Пилипенка. — К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2007. — 536 с.
13. Цивільне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / [заг. ред. Я.М. Шевченко]. — К.: Вид. дім "Ін Юре", 2006. — Т.1: Загальна частина. — 696 с.
14. Цивільне право України. Загальна частина / [за ред. І.А. Бірюкова Ю.О. Заїки]. — К.: КНТ, 2008. — 478 с.
15. Чушенко В.І., Заєць І.Я. Конституційне право України: підручник. — К.: Ін Юре, 2007. — 485 с.
16. Шляхтун П. П. Конституційне право України: підручник. — К.: Освіта України, 2008. — 592 с.